

Kratko uputstvo za birače: Parlamentarni, pokrajinski i lokalni izbori, 17.12.2023.

Da li ste na biračkom spisku?

Da biste glasali na predstojećim izborima, morate biti **upisani u birački spisak**. Ovo možete da proverite unošenjem svog jedinstvenog matičnog broja na linku:

<https://upit.birackispisak.gov.rs/>

Ukoliko niste upisani u birački spisak, ili se u njemu nalaze nepravilno upisani podaci koji Vas sprečavaju da glasate na izborima, **zahtev za upis ili promenu podataka možete podneti Ministarstvu državne uprave i lokalne samouprave, najkasnije 72 sata pre održavanja glasanja.**

Obaveštenje o danu i vremenu održavanja izbora

Odvojeno obaveštenje o danu i vremenu održavanja izbora za republičke i lokalne izbore (ukoliko se u Vašoj opštini održava više nivoa izbora), **sa brojem i adresom biračkog mesta na kome glasate i brojem pod kojim ste upisani u svaki izvod iz biračkog spiska**, biće vam dostavljeno najkasnije pet dana pre održavanja izbora.

Da biste glasali na vašem biračkom mestu, **ne morate uz sebe imati i poziv za glasanje, odnosno obaveštenje o danu i vremenu održavanja izbora.** Birački odbor ne može vas uslovljavati ovim obaveštenjem.

Kada možete glasati?

Biračka mesta otvaraju se u **7:00** časova, a zatvaraju u **20:00** časova. Glasanje se može izvršiti u bilo kom trenutku u ovom intervalu. **Ukoliko se zateknete na biračkom mestu prilikom zatvaranja biračkog mesta, mora Vam se omogućiti da glasate.**

Predsednik biračkog odbora dužan je da u takvoj situaciji odredi člana ili zamenika člana biračkog odbora koji će da utvrdi broj birača koji su se zatekli na biračkom mestu, da utvrdi redosled po kome oni glasaju i da stane iza poslednjeg zatečenog birača kako bi označio kraj reda.

Kojim dokumentima dokazujete svoj identitet na biračkom mestu?

Svoj identitet na biračkom mestu dokazujete **važećom ličnom kartom ili putnom ispravom (pasošem)**, na kojima je sadržan **Vaš jedinstveni matični broj građana**.

Stare lične karte nisu važeće od januara 2017. godine, tako da nisu prihvatljive kao dokument kojim dokazujete identitet. **Vozačke dozvole** takođe nisu prihvatljive, jer ne sadrže Vaš jedinstveni matični broj na osnovu koga bi članovi biračkog odbora utvrdili Vaš identitet.

Ukoliko je rok važenja Vaše lične karte istekao, sa sobom ponesite potvrdu iz MUP-a da ste podneli zahtev za izdavanje nove lične karte. Samo sa ovom potvrdom, birački odbor će Vam omogućiti da glasate.

Ukoliko imate **drugo prezime u odnosu na ono koje je upisano u birački spisak**, birački odbor Vam mora omogućiti da glasate ukoliko svoj identitet dokažete drugim dokumentom na kome se nalazi Vaša fotografija i JMBG.

Zabrana promena u izvodu biračkog spiska na dan glasanja

Birački odbor **ne sme ni u jednom slučaju vršiti dopisivanja ili promene u izvodu iz biračkog spiska**. Birački odbor ne sme da dopiše u izvod iz biračkog spiska lice koje nije upisano u izvod, bez obzira na to što tvrdi da glasa na tom biračkom mestu, ili što ga članovi biračkog odbora poznaju. To znači da lice koje nije upisano u izvod iz biračkog spiska ne sme glasati!

Za ovakve radnje, predviđene su novčane i zatvorske kazne!

Šta je kontrolni list i ko ga popunjava?

Prvi glasač na biračkom mestu popunjava **kontrolni list** koji potpisuje **barem jedan član biračkog odbora i birač koji je prvi došao na biračko mesto**. Kontrolni list se, u prisustvu tog birača, ubacuje u praznu glasačku kutiju, koja se nakon toga zatvara i pečatijemstvenikom i pečatnim voskom. Nakon zatvaranja biračkih mesta, u glasačkoj kutiji se prvo traži kontrolni list za proveru ispravnosti glasačke kutije. Provera ispravnosti glasačke kutije **vrši se posebno za svaki nivo izbora koji se održava na biračkom mestu**, ali proveru može vršiti samo onaj birač koji je upisan u izvod iz biračkog spiska za svaki nivo izbora.

Šta radite kada dođete na Vaše biračko mesto? Kako možete glasati?

Kada stignete na svoje biračko mesto, članovi biračkog odbora će preduzeti sledeće radnje:

1. Proveriće Vam **desni kažiprst** (ili ostale prste desne ruke) UV lampom, da bi utvrdili da li ste već glasali;
2. Utvrdiće Vaš **identitet**, proverom Vaše lične karte ili pasoša, bez obzira na to da li ste sa sobom poneli obaveštenje o danu i vremenu glasanja;
3. Pronaći će Vas u **izvodu iz biračkog spiska** i zaokružiće redni broj ispred Vašeg imena – za svaki nivo izbora koji se održava na Vašem biračkom mestu;
4. Tražiće Vam da se **potpišete u izvod iz biračkog spiska**, na liniju koja je za to predviđena – za svaki nivo izbora koji se održava na Vašem biračkom mestu;
5. Predaće Vam **glasački listić** – za svaki nivo izbora koji se održava na Vašem biračkom mestu;
6. **Obeležiće Vam desni kažiprst** (ili ostale prste desne ruke) **sprejom**;
7. **Edukovaće** Vas o načinu glasanju i uputiće Vas u paravan.

Imate pravo da glasate za **svaki nivo izbora za koji ste na Vašem biračkom mestu upisani u izvod iz biračkog spiska**. Niste u obavezi da glasate za svaki nivo izbora, ukoliko to ne želite: upisujete se u izvod iz biračkog spiska i uzimate glasački listić samo za onaj nivo izbora na kome želite da glasate (na primer, samo lokalni, samo parlamentarni...). Glasate tako što **jasno i nedvosmisleno zaokružujete/ podvlačite onu listu koju želite (njen broj ili ime)**. Glasate **sami, u tajnosti**, u okviru paravana za glasanje u kome ne sme biti narušena Vaša privatnost.

Nakon odabira liste za koju želite da date glas, presavićete listić za svaki nivo izbora, **ubacićete ga u odgovarajuću glasačku kutiju i napustićete biračko mesto**.

Šta je važeći, a šta je nevažeći listić?

Važeći glasački listić jeste onaj na kome je zaokružen jedan redni broj ispred izborne liste (kandidata) i/ili ime izborne liste, kao i glasački listić koji je popunjen na način iz kojeg se sa sigurnošću može zaključiti za koga ste glasali, na primer:

1. Ukoliko je podvučen ili zaokružen **naziv ili deo naziva jedne izborne liste**;
2. Ukoliko je podvučeno ili zaokruženo **ime nosioca jedne izborne liste**;
3. Ukoliko je podvučeno ili zaokruženo **ime ili prezime prvog kandidata** jedne izborne liste;

4. Ukoliko su istovremeno zaokruženi **ili podvučeni ime i prezime prvog kandidata** i ime i prezime nosioca izborne liste;
5. Ukoliko su istovremeno zaokruženi ili **podvučeni redni broj i naziv izborne liste**.

Ako je listić popunjen na način iz koga se može pouzdano utvrditi za koju izbornu listu je birač glasao, on će biti važeći uprkos tome:

1. **što su na listiću ispisani ili nacrtani komentari, parole i druge poruke;**
2. **što su nazivi drugih izbornih lista ili redni brojevi ispred naziva drugih izbornih lista precrtani.**

Nevažeci glasački listić je listić koji nije popunjen, na kome je zaokruženo više od jedne izborne liste ili glasački listić koji je tako popunjen da se ne može pouzdano utvrditi za koju izbornu listu je birač glasao, odnosno:

1. Ukoliko je podvučeno ili zaokruženo **više od jednog rednog broja ispred izborne liste;**
2. Ukoliko je podvučeno ili zaokruženo **više od jednog naziva izborne liste;**
3. Ukoliko je podvučeno ili zaokruženo **više od jednog nosioca izborne liste.**

Vodite računa: svaki listić je potrebno ubaciti u odgovarajuću glasačku kutiju. Kutije se po pravilu obeležavaju lepljenjem jednom glasačkog listića na njih, kako bi bilo jasno koja kutija se odnosi na predsedničke, koja na parlamentarne, a koja za lokalne izbore.

Kretanje uz psa vodiča

Osobe koje se kreću uz pomoć psa vodiča mogu pristupiti glasanju na biračkom mestu ukoliko poseduju odgovarajuću **ispravu za kretanje uz pomoć psa vodiča**, odnosno: dokaz o stečenim znanjima, sposobnostima i veštinama za kretanje sa psom vodičem (za osobu koja se kreće uz pomoć psa vodiča) i dokaz o završenoj obuci (za psa vodiča).

Glasanje uz pomoć pomagača

Lica koja su slepa, nepismena ili imaju neki vid invaliditeta imaju pravo da na biračko mesto povedu **pomagača** koji će umesto njih popuniti glasački listić onako kako mu birač odredi. Glasanje se, kao i u drugim okolnostima, mora obaviti iza paravana, tako da niko drugi ne može videti kako birač, odnosno njegov pomagač, popunjava glasački listić.

Glasanje van biračkog mesta

Ukoliko niste u stanju da glasate na biračkom mestu (**nemoćno, odnosno sprečeno lice** – lice koje iz zdravstvenih razloga nije u mogućnosti da dođe na biračko mesto, lice sa invaliditetom ili nemoćno, staro lice) imate pravo da **glasate van biračkog mesta**. U ovom slučaju, da bi Vam glasanje van biračkog mesta bilo omogućeno, morate **obavestiti nadležni organ da želite da glasate, od četvrtka 14. decembra, do izbornog dana, najkasnije do 11h**, nakon čega se sprovodi glasanje van biračkog mesta.

Kontakt telefoni za prijavu će biti dostupni na sajtu Republičke izborne komisije.

Glasanje van biračkog mesta podrazumeva da će kod Vas doći tri člana biračkog odbora sa popunjenim potvrdama o izbornom pravu (nakon što predsednik biračkog odbora utvrdi da imate pravo glasa). Članovi biračkog odbora će proveriti da li ste glasali uz pomoć UV lampe, utvrdiće Vaš identitet i **predaće vam službenu kovertu** u kojoj se nalaze: glasački listić, zbirna izborna lista, potvrda o izbornom pravu i poseban koverat u koji ćete staviti popunjen glasački listić. Nakon toga, obeležiće Vam prst sprejom i **napustiće prostoriju u kojoj glasate**.

Vi ćete zatim glasati (sami ili uz pomoć pomagača koga sami odredite) i potpisaćete potvrdu koju su vam članovi dali. Glasački listić ćete spakovati u kovertu, na koju će zatim članovi biračkog odbora pečatirati žigom. Ovu kovertu, sa potpisanom potvrdom, članovi biračkog odbora staviće u službenu kovertu, pečatirati je žigom i vratiti na biračko mesto. **Ova procedura sprovodi se za svaki nivo izbora na kojem želite da glasate**. Vaš **presavijeni i neotvoreni glasački listić** će, ukoliko je sva dokumentacija tu, biti ubačen u glasačku kutiju.

Izborni propagandni materijal na biračkom mestu i u njegovom okruženju

Na biračkom mestu i 50 metara od njega ne smeju biti istaknute oznake izbornih lista, simboli predlagača kandidata (političkih stranaka, stranačkih koalicija i grupa građana) i drugi izborni propagandni materijal. Birački odmor može sam ukloniti ovaj materijal ili može obavestiti nadležnu komunalnu službu.

Šta se ne sme raditi na biračkom mestu?

- Zabranjeno je **zadržavanje** na biračkom mestu svih lica koja nemaju prava, odnosno dužnosti u vezi sa sprovođenjem izbora.
- Ne smeju se koristiti **mobilni telefoni**, druga sredstva veza i komunikacija, kao nifoto-aparati i kamere.
- Zabranjeno je praviti **spiskove birača** koji su izašli na glasanje van službene evidencije u izvodima iz biračkog spiska. Izuzetno, dozvoljeno je da član biračkog odbora (koji inače rukuje izводом), vodi evidenciju o izlaznosti birača upisivanjem crtica na posebnom listu papira i da ih saopšti svim članovima BO.

- Zabranjeno je bilo kakvo **narušavanje reda i mira na biračkom mestu**. Ako se na biračkom mestu naruši red, birački odbor može da prekine glasanje dok se red ne uspostavi. Ako je prekid trajao duže od jednog sata, glasanje će biti produženo za onoliko vremena koliko je prekid trajao.
- Zabranjeno je **vršiti pritisak na birače, ugrožavati im tajnost i slobodu glasanja i na bilo koji način uticati na birače**.
- Zabranjeno je **promovisati bilo koju izbornu listu ili kandidata** na biračkom mestu i na taj način vršiti pritisak ili uticaj na birače.

Prisustvo policije i medija na biračkom mestu

Pripadnici **policije** na dužnosti mogu ući na biračko mesto samo po pozivu predsednika biračkog mesta, ukoliko je došlo do narušavanja reda i mira. Policajac u uniformi može ući na biračko mesto na kojem je upisan u izvod iz biračkog mesta *pod uslovom* da ne nosi oružje i druga sredstva prinude.

Mediji mogu da budu prisutni na biračkom mestu samo radi pripreme izveštaja o toku glasanja na biračkom mestu.

Ukoliko primetite bilo kakve radnje koje odstupaju od pravila kojasa opisana u prethodnom tekstu, obavestite nas!

Pišite nam na:

<https://www.facebook.com/cesidbeograd>

<https://twitter.com/CeSIDBeograd>

cesid@cesid.rs

ili nas zovite 011/407-56-05